

บทที่ 5

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการสรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะต่างๆ ตามหัวข้อต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 สมมติฐานการวิจัย

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.4 สรุปผลการวิจัย

5.5 ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของแต่ละหัวข้อตามลำดับต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.1.2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป

5.1.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการป้องกันสิ่งแวดล้อมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

5.2 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนมีคะแนนเจตคติต่อการป้องกันสิ่งแวดล้อมก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองแขวงเหนือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 24 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอนตามรูปแบบการสอนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้

(2) เครื่องมือที่ใช้ประเมินการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติด

(3) เครื่องมือที่ใช้บันทึกภาคสนาม ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของนักเรียน แบบบันทึกประจำวัน และการเขียนวิพากษ์วิจารณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากนักเรียน

5.3.3 ตัวแปรที่ทำการวิจัย ตัวแปรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

(1) ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีสอนตามรูปแบบการสอนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้

(2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติด

5.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หลังจากการปฐมนิเทศนักเรียนแล้ว โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ด้วยการใ้แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติด เมื่อสอนจนครบกำหนดแล้วก็ทำการทดสอบวัดเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติดของนักเรียนหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งเสพติด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.3.5 การดำเนินการทดลอง หลังจากที่ได้เตรียมเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติเสร็จเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการที่วางไว้ โดยเริ่มทดลองวงจรการปฏิบัติการที่ 1 ระหว่างวันที่ 24 - 27 พฤศจิกายน 2540 ทดสอบย่อยครั้งที่ 1 และสะท้อนผลการปฏิบัติการครั้งที่ 1 ในวันที่ 28 พฤศจิกายน 2540 เริ่มปฏิบัติงานในวงจรที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 - 4 ธันวาคม 2540 ทดสอบย่อยครั้งที่ 2 และสะท้อนผลการปฏิบัติการครั้งที่ 2 ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เริ่มปฏิบัติงานในวงจรที่ 3 ระหว่างวันที่ 8 - 18 ธันวาคม 2540 ทดสอบย่อยและสะท้อนผลการปฏิบัติการในวันที่ 18 ธันวาคม 2540 เริ่มปฏิบัติการในวงจรที่ 4 ในระหว่างวันที่ 22 - 30 ธันวาคม 2540 ทดสอบย่อยและสะท้อนผลการปฏิบัติการในวงจรที่ 4 ในวันที่ 30 ธันวาคม 2540 และทดสอบเพื่อประเมินผลกิจกรรมการเรียนการสอนในวันที่ 4 มกราคม 2540

5.3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบแต่ละครั้ง วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ

คะแนนแบบสอบถามวัดเจตคติ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) พร้อมทั้งใช้ผลจากขั้นการสะท้อนผลปฏิบัติ นั่นคือ การเขียนวิพากษ์วิจารณ์จากนักเรียน และคำแนะนำจากผู้ร่วมวิจัย บันทึกประจำวันของครู บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนและของครู ใช้ร่วมวิเคราะห์ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.4 สรุปผลการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1 รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้

เป็นวิธีการสอนที่พัฒนามาจากการบูรณาการรูปแบบการสอนสองรูปแบบเข้าด้วยกัน คือการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ และวิธี STAD และรูปแบบการสอนแบบกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. เป้าหมาย ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนมีดังนี้

1.1 ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสติปัญญา ได้รู้จักคิดวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล สรุปข้อมูล เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาในบทเรียนได้ดี

1.2 ผู้เรียนได้พัฒนาเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติด

2. หลักการ

2.1 ลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหา จะมุ่งให้นักเรียนได้รู้จักการสังเกต การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นตอน จะทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงปัญหา และรู้จักหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ

2.2 ครูต้องมีการปฐมนิเทศเกี่ยวกับหลักการสอน ก่อนที่จะทำการสอนตามรูปแบบการสอนนี้เป็นต้นว่า การคิดคะแนนความก้าวหน้า กลุ่มที่ได้รับการยกย่อง การแบ่งนักเรียนเข้ากลุ่ม เป็นต้น

3. ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ก่อนที่จะดำเนินการสอนครูต้องปฐมนิเทศให้นักเรียนเข้าใจ และตกลงร่วมกันกับนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการสอนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ก่อน แล้วจึงดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

3.1 ขั้นนำ เป็นการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนในแต่ละครั้ง ทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสอนเนื้อหาใหม่ หรือเป็นการเตรียมผู้เรียนในด้านความสนใจเนื้อหาที่จะเรียน

3.2 ขั้นการนำเสนอบทเรียนต่อนักเรียนทั้งชั้น เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการฝึกแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยครูเสนอสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา และชีวิตประจำวันอย่างหลากหลาย แล้วให้นักเรียนดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1 กำหนดปัญหา

3.2.2 ตั้งสมมติฐานในการแก้ปัญหา

3.2.3 ทดลองและรวบรวมข้อมูล

3.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล

3.2.5 สรุปผล

3.3 การทำกิจกรรมกลุ่มย่อย เป็นการย้ำความเข้าใจในเนื้อหาที่ครูเสนอต่อทั้งชั้นอีกครั้ง โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งในบัตรกิจกรรม ซึ่งในบัตรกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักเรียนภายในกลุ่ม ได้เสนอความคิด มีการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จของกลุ่ม

3.4 การทดสอบย่อย ให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังจากเรียนจบในแต่ละวงจรการปฏิบัติงาน โดยไม่มีการดูหรือลอกกัน แล้วนำคะแนนที่ได้ไปคิดคะแนนความก้าวหน้าเป็นรายบุคคล และรายกลุ่มเพื่อหากลุ่มที่ได้รับการยกย่อง

3.5 ขึ้นคิดคะแนนความก้าวหน้าของบุคคลและของกลุ่ม เพื่อดูพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียน โดยนำคะแนนจากการทดสอบย่อยมาเปรียบเทียบกับคะแนนฐานของแต่ละคน และนำคะแนนความก้าวหน้าของแต่ละบุคคลหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม ถ้ากลุ่มใดได้คะแนนตั้งแต่ 25 ขึ้นไป ก็จะได้รับรางวัลเป็นกลุ่มยอดเยี่ยม คะแนนตั้งแต่ 20 - 24 คะแนนจะได้รับรางวัลเป็นกลุ่มเก่ง และได้คะแนนตั้งแต่ 15 - 19 คะแนน จะได้รับรางวัลเป็นกลุ่มเก่ง

4. บทบาทของครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องมีบทบาทดังนี้

4.1 ประมุขนิเทศนักเรียน ให้นักเรียนมีความเข้าใจในรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้

4.2 ควบคุมการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามรูปแบบการสอน

4.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่

4.4 ระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมครูควรเดินไปรอบ ๆ ห้องเรียน

นักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้สะดวกและเป็นการเสริมกำลังใจให้แก่ผู้เรียนด้วย

5. บทบาทของนักเรียน ในการเรียนตามรูปแบบการเรียนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ นักเรียนควรมีบทบาทดังนี้

5.1 นักเรียนมีความกระตือรือร้นอยากเรียนมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

5.2 นักเรียนมีความคิดเห็นเป็นประชาธิปไตย และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

5.3 นักเรียนทุกคนต้องร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้แนวคิดที่หลากหลายต่อกลุ่มของคนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่น่าพอใจ

6. บทบาทของผู้ช่วยวิจัย ผู้ช่วยในการวิจัย มีบทบาทที่สำคัญคือ

6.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ทั้งพฤติกรรมคาดหวังและไม่คาดหวัง

6.2 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นก่อน

6.3 ช่วยรวบรวมปัญหาที่พบในชั้นเรียน และวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

6.4 ร่วมวางแผนและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ในแต่ละแผนการสอน

5.4.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งเสพติด

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยทั้งชั้นร้อยละ 79.27 ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ และมีนักเรียนร้อยละ 91.67 ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดให้ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ร้อยละ 80

5.4.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติด จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติดก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ นักเรียนที่เรียนจากรูปแบบการสอนที่เน้นการใช้กระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีคะแนนเจตคติต่อการป้องกันสิ่งเสพติดสูงขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

5.5.1 ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

(1) ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมสื่อการเรียนการสอน เช่น ชองกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยบัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรคำถาม บัตรเฉลย ไว้ให้พร้อมและตรวจสอบให้ครบจำนวนนักเรียน

(2) สถานการณ์ที่เป็นปัญหาควรมีความชัดเจนและน่าสนใจหรือเป็นสถานการณ์ที่เป็นจริง และทันสมัย เพื่อให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

(3) การเรียนเป็นกลุ่ม ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการช่วยเหลือกันเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการพัฒนาการทำงานกลุ่มให้ดีขึ้น

(4) ควรให้นักเรียนมีการเปลี่ยนบทบาทรับผิดชอบภายในกลุ่ม เพื่อฝึกนักเรียนให้ได้รับผิดชอบในบทบาทต่าง ๆ

(5) ก่อนนำรูปแบบการสอนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือไปใช้ ควรให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและฟังเพื่อจับใจความสำคัญ การอ่านแบบผ่าน ๆ หรือการอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ ให้เป็นพื้นฐานไว้เสียก่อน เพราะสิ่งเหล่านี้จะได้นำมาใช้ในขั้นตอนทดลองและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการสรุปผล

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

(1) ควรทำการศึกษาวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษา เนื่องจากพบว่านักเรียนในระดับชั้นนี้มีการใช้สิ่งเสพติดกันมาก และมีโอกาสเสี่ยงต่อการใช้สิ่งเสพติดสูง เพราะอยู่ในวัยที่มีความคิดคะนอง อยากรลอง หรือถูกเพื่อนชักจูงได้ง่าย

(2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการสอนโดยเน้นกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ในตัวแปรอื่น ๆ เช่น การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสิ่งเสพติด ความคงทนในการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

(3) การทำการศึกษาวิจัย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่น เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนในวิชานั้น ๆ